

Teaching Guide

Identifying Data				2017/18
Subject (*)	Gender and sexuality. Challenges and responses	Code	615525019	
Study programme	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Official Master's Degree	1st four-month period	Second	Optativa	3
Language	Galician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Pedagogía e Didáctica			
Coordinador	Depalma Ungaro, Renee	E-mail	r.depalma@udc.es	
Lecturers	Depalma Ungaro, Renee	E-mail	r.depalma@udc.es	
Web				
General description	A materia enfócase nas relacións entre sexo, xénero, e sexualidade. Revisamos elementos dos debates actuais sobre estes conceptos en contornas académicas e profesionais, e exploramos as súas implicacións para o activismo e a acción social. Propoñemos propostas de investigación e/ou intervención en varios contextos socio-educativos, partindo dos intereses e as experiencias do alumnado, sempre construíndo estas nun marco teórico que permite a súa contextualización e xustificación.			

Study programme competences / results

Code	Study programme competences / results
A15	CEG1 - Demostrar coñecementos avanzados sobre a evolución histórica da discriminación das mulleres e dos marcos ideolóxicos e teóricos que xustifican e confrontan as desigualdades de xénero.
A16	CEG2 - Dominar as ferramentas conceptuais e metodolóxicas para identificar e analizar os mecanismos de exclusión e a vulnerabilidade vinculados ás áncoras patriarcais do sistema social.
A17	CEG3 - Aplicar a perspectiva de xénero como enfoque epistemolóxico e metodoloxía de investigación e de intervención sobre a realidade social.
A18	CEG4 - Examinar contextos e situacións de violencia e discriminación de xénero e sexual desde unha perspectiva teórica complexa e comprometida.
A19	CEG5 - Explicar os principios básicos que orientan os distintos tipos de políticas de igualdade desenvolvidos e as claves para avaliar a súa eficacia.
A20	CEG6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito do diagnóstico, o desenvolvemento e a xestión de políticas de igualdade de xénero.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B13	CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
B18	CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais.
B19	CX7 - Dar respostas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.
B20	CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respostas e solucións políticas.
B21	CX9 - Aplicar unha perspectiva interdisciplinar na análise e a valoración de problemáticas de exclusión e políticas sociais de inclusión e cohesión.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descricións e políticas sobre a realidade social.

C3	CT3 - Asumir o reto da interdisciplinabilidade no desenvolvemento do traballo investigador e profesional.
C5	CT5 - Aplicar un razoamento crítico na reflexión teórica e no desenvolvemento práctico do traballo profesional e investigador.
C6	CT6 - Expresarse correctamente, de forma oral e escrita, nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma de Galicia.
C7	CT7 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e a comunicación necesarias para o exercicio profesional e para a aprendizaxe continuada e autónoma.

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences / results		
Explicar conceptos claves relacionados a sexo, xénero, e sexualidade	AC15 AC16 AC18	BC4 BC18 BC20	CC7
Participar activamente nos debates actuais, académicas ou profesionais	AC17	BC1 BC21 BC22	CC5
Desenvolver propostas de investigación e intervención socioeducativas a prol da xustiza social	AC19 AC20	BC2 BC13 BC14 BC19	CC3 CC6 CC7

Contents	
Topic	Sub-topic
Conceptos claves relacionados a sexo, xénero, e sexualidade	Entendementos médicos e populares na historia Organización social e política da sexualidade ? unha perspectiva comparativa
Feminismos e movementos sociais	Dereitos humanos e lexislación Campañas sociais e educativas
Respostas sociopolíticas a prol da xustiza social	Análise de realidades Deseño e xustificación de accións

Planning				
Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student?s personal work hours	Total hours
Guest lecture / keynote speech	A16 A17 A18 B20 B2	9	0	9
Directed discussion	A19 A15 B1 B4 B14 B18 B21 C7	9	18	27
Document analysis	A15 A18 B14 B4	0	12	12
Supervised projects	A20 B13 B19 B22 C3 C5 C6	0	24	24
Personalized attention		3	0	3

(*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Guest lecture / keynote speech	Destinada á exposición oral por parte da/s docente/s responsable/s na que achegar o saber científico e disciplinar imprescindible para a comprensión da materia. Complementarase co uso de recursos pertinentes (textuais e/ou audiovisuais).

Directed discussion	Destinaranse sesións á introdución de preguntas dirixidas ao alumnado para favorecer o diálogo reflexivo. Fundaméntase na concepción da aprendizaxe como un proceso dialóxico, un acto de (re)creación solidarizando a reflexión e a acción. Promoverase a posta en común e o debate, contrastando opinións fundamentadas. Con esta metodoloxía preténdese: identificar dificultades na comprensión; provocar o pensamento diverxente; favorecer a conexión con experiencias vitais; tomar conciencia e reconstruír criticamente novas formas de pensar, sentir e actuar. A discusión dirixida poderá desenvolverse de forma presencial (nas sesións de aula) ou virtual (foros).
Document analysis	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, páxinas web, artigos científicos, textos legislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos.
Supervised projects	A materia avaliaráse a través dunhas proposta de acción /ou investigación que conformará un traballo tutelado. A xustificación e o deseño da proposta versarán sobre o material tratado nas sesións maxistrais e discusións dirixidas.

Personalized attention

Methodologies	Description
Directed discussion Supervised projects	Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatible coa súa dedicación. Para o alumnado oficialmente matriculado na modalidade online, a participación en debates presenciais serán substituídas por foros na plataforma Moodle.

Assessment

Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification
Directed discussion	A19 A15 B1 B4 B14 B18 B21 C7	Valorarase a participación nas sesións de aula e nos foros virtuais, no que respecta a: a súa elaboración antes da data límite establecida, o nivel de profundidade na abordaxe da temática que amose a súa comprensión e apoio nas fontes documentais consultadas; a capacidade de síntese das ideas fundamentais; a creatividade das achegas; a capacidade de argumentación, crítica e valoración; a claridade e corrección lingüística.	20
Supervised projects	A20 B13 B19 B22 C3 C5 C6	Valorarase: calidade da descrición e grao de profundidade na análise das realidades e respostas políticas e sociais, calidade e viabilidade da proposta; apoio en fontes documentais complementarias e actuais; uso dunha linguaxe propia do contexto académico e científico; aspectos formais relativos á calidade da presentación.	80

Assessment comments

--

Sources of information

--

Basic

Airton, L. (2009). From sexuality (gender) to gender (sexuality): The aims of anti-homophobia education. *Sex Education*, 9(2), 129-139.

Axencia dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea. (2014). EU LGBT survey - European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey - Main results. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/eu-lgbt-survey-european-union-lesbian-gay-bisexual-and-transgender-survey-main>

Balzter, N., Klenk, F., & Zitzelsberger, O. (2016). *Queering MINT: Impulse für eine dekonstruktive Lehrer_innenbildung* (1st ed.). Opladen Berlin Toronto: Budrich, Barbara.

Bejerano Franco, M. T. & García Fernández, B. (2016). La educación afectivo-sexual en España. *Análisis de las leyes educativas en el periodo 1990-2016*. Opción, 32(13), 756-789.

Blaise, M. (2005). *Playing it straight: uncovering gender discourses in the early childhood classroom*. New York: Routledge.

Bryan, J. (2012). *From the dress-up corner to the senior prom: navigating gender and sexuality diversity in preK-12 schools*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Education.

Butler, J. (1999). *Gender Trouble. Feminism and the subversion of identity*. 10th anniversary edition. London: Routledge.

Butler, J. (1993). *Bodies that matter: On the discursive limits of 'sex'?*. London: Routledge.

Butler, J. (2006). *Response*. *British Journal of Sociology of Education* 27, no. 4: 529-34.

Butler, J., Osborne, P., & Segal, L. (1994). *Gender as performance: An interview with Judith Butler*. *Radical Philosophy*, 67, 32-39.

Carrera Fernández, M. V., DePalma, R., & Lameiras Fernández, M. (2012). *Sex/gender identity: Moving beyond fixed and 'natural' categories*. *Sexualities*, 15(8), 995-1016.

Comisión Europea. (2016). *List of actions by the Commission to advance LGBTI equality (No. #EU4LGBTI)*. Retrieved from http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/lgbti_actionlist_en.pdf

Comisión Internacional de Xuristas. (2007). *The Yogyakarta Principles: The Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity*. Retrieved February 6, 2013, from <http://www.yogyakartaprinciples.org/>

DePalma, R. (2016). *Gay penguins, sissy ducklings? and beyond? Exploring gender and sexual diversity through children's literature*. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education* 37(6), pp. 828-845.

DePalma, R. (2015). *O que se pode aprender dos corpos transgresores*. In A. González Penín, A. J. López Díaz, & E. Aguayo Lorenzo, *Trazos de xénero no século XXI: Actas, III Xornada Universitaria Galega en Xénero* (pp. 149-164). Vigo: Universidade de Vigo.

DePalma, R., & Francis, D. (2014). *Silence, nostalgia, violence, poverty...What does 'culture' mean for South African sexuality educators?* *Culture, Health & Sexuality*. 16(5), pp. 547-561.

DePalma, R. (2011). *Choosing to lose our gender expertise: queering sex/gender in school settings*. *Sex Education*, 1-15.

DePalma, R., & Atkinson, E. (2009). *Interrogating heteronormativity in primary schools: The work of the No Outsiders project*. Stoke on Trent: Trentham.

Federación Estatal de Lesbianas, Gais, Transexuales y Bisexuales (FELGTB). (2012). *Acoso escolar homofóbico y riesgo de suicidio en adolescentes y jóvenes LGB*. Retrieved from <http://www.felgtb.org/rs/1741/d112d6ad-54ec-438b-9358-4483f9e98868/48e/filename/informe-resultados-riesgosuicidio-lgb.pdf>

Forrest, S. (2006). *Straight talking: Challenges in teaching and learning about sexuality and homophobia in schools*. In Mike Cole (Ed.) *Education, Equality and Human Rights: Issues of Gender, 'Race', Sexuality, Disability and Social Class* (Vol. 2, pp. 111-133). London: Routledge.

Gay, Lesbian and Straight Education Network. (2012). *Ready, Set, Respect! GLSEN's Elementary School Toolkit* (curriculum materials). Gay, Lesbian and Straight Education Network.

Herman, J. L. (2013). *Gendered Restrooms and Minority Stress: The Public Regulation of Gender and its Impact on Transgender People's Lives*. The Williams Institute, UCLA School of Law. <http://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Herman-Gendered-Restrooms-and-Minority-Stress-June-2013.pdf> (consultado 25/07/2015).

International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender Queer Youth and Student Organisation. (2007). *Guidelines for an LGBTQ-Inclusive Education*. Retrieved from http://www.iglyo.com/wp-content/uploads/2012/06/IGLYO_Guidelines.pdf

Lameiras Fernández, M., Carrera Fernández, M. V., & Rodríguez Castro, Y. (2013). *El clítoris y sus secretos*. Vigo: Unidade de Igualdade, Universidade de Vigo.

Levitt, H. M., Puckett, J. A., Ippolito, M. R., & Horne, S. G. (2012). *Sexual Minority Women's Gender Identity and Expression: Challenges and Supports*. *Journal of Lesbian Studies*, 16(2), 153-176.

Meyer, E. J. (2010). *Gender and sexual diversity in schools: an introduction*. Dordrecht?: London: Springer.

Martínez-Patiño M (2005). *Personal Account: A woman tried and tested*. *The Lancet* 366: S38.

Namaste, V. K. (2006). *Genderbashing: Sexuality, gender, and the regulation of public space*. In S. Stryker & S. Whittle (Eds.), (pp. 584-600). London: Routledge.

Pichardo Galán, J. I., & de Stéfano Barbero, M. (2015). *Diversidad y convivencia en los centros educativos: Una oportunidad educativa*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid. Retrieved from <http://presentacionidyc.blogspot.com/>

Platero Méndez, L. (2014). *Trans*sexualidades: Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos*. Barcelona:

- Bellaterra. Platero Méndez, L. (2008). *Herramientas para combatir el bullying homofóbico* (2a ed). Madrid: Talasa.
- Salas, J. (2015, 6 febreiro): ¿Verificación del sexo?, la última humillación para las futbolistas. *El País*. http://elpais.com/elpais/2015/06/01/ciencia/1433159953_245845.html
- Sánchez, F. J., & Vilain, E. (2012). ¿Straight-acting gays?: The relationship between masculine consciousness, anti-effeminacy, and negative gay identity. *Archives of Sexual Behavior*, 41(1), 111-119.
- Sauntson, H. (2013). Sexual diversity and illocutionary silencing in the English National Curriculum. *Sex Education*, 13(4), 1-14.
- Serano, J. (2007). *Whipping girl: a transsexual woman on sexism and the scapegoating of femininity*. Emeryville, CA: Seal Press.
- Slesaransky-Poe, G., & García, A. M. (2009). Boys with gender variant behaviors and interests: From theory to practice. *Sex Education*, 9(2).
- Spade D and Wahng S (2004): *Transecting the Academy*. *GLQ: A Journal of Gay and Lesbian Studies* 10(2): 240-252.
- Stryker, S. & Whittle, S. *The transgender Studies Reader*. London: Routledge.
- Walton, G. (2009). Eating cake: The paradox of sexuality as a counter-diversity discourse. In S. R. Steinberg (Ed.) (pp. 211-222). New York: Peter Lang.

Complementary	Os materiais de lectura obrigatoria e algunhas recomendacións para lecturas adicionais estarán dispoñibles na plataforma Moodle
----------------------	---

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus
--

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.